

Animal welfare, etológia és tartástechnológia

Animal welfare, ethology and housing systems

Volume 11

Issue 2

Gödöllő
2015

A MAGYAR SERTÉSTARTÁS KÖLTSÉG- ÉS JÖVEDELEMHELYZETE

Szili Viktor

Agrárgazdasági Kutató Intézet, Ágazati Költség- és Jövedeleminformációs Osztály
1093 Budapest, IX. Zsil utca 3-5.
szili.viktor@aki.gov.hu

Összefoglalás

Jelen publikációm során a hazai sertéstartás helyzetét kívántam feltárni a tesztüzemi rendszerben résztvevő üzemek számviteli és naturális adatai alapján. Vizsgálataimat az ágazati szintű adatgyűjtés két ágazatra terjesztettem ki, a kocatartásra és a sertéshizlalásra. Felhasználva egy a sertéstartás ökonómiájával foglalkozó szervezet – az InterPIG – adatait, nemzetközi viszonylatban is megpróbáltam értékelni a hazai termelők sikerességét.

A vizsgálatokat az FADN (Farm Accountancy Data Network, azaz a tesztüzemi rendszer) adatbázisa alapján végeztem, amely az Európai Unió 27 tagállamában körülbelül 80 000 mezőgazdasági üzem adatait tartalmazza, ami csaknem 6,4 milliós alapsokaságot jelent. Az üzemek számviteli és pénzügyi adatai alapján több mint 150 mutatóval ad képet a kiválasztott régiókról és gazdálkodási típusokról. Egyes tagországokban – úgy, mint Magyarországon – nem csupán üzemi szinten kerülnek az adatok feldolgozásra, hanem ágazati szinten is. Kutatásom során legmeghatározóbb mértékben ezekre az ágazati szintű adatokra építettem.

A tesztüzemi adatokra alapozva és egyéb adatforrások igénybevételével a 2012 és 2014 közötti időszakban tapasztalt helyzetet elemeztem. Vizsgáltam a költség-jövedelem helyzet elemzéséhez szükséges főbb mutatók alakulását, a mintát több szegmensre osztva az üzemek közti különbségeket, valamint néhány korrelációs együtthatót is. Reményeim szerint a cikk segítségével a szektorban tevékenykedők és a kutatók realisabban látják a hazai sertéstartás helyzetét, és eredményeim felfednek néhány kitörési pontot a magyar gazdálkodók számára.

Kulcsszavak: költség-jövedelem elemzés, önköltségszámítás, sertéstartás, sertéshizlalás, kocatartás, hatékonyság, InterPIG

THE COST- AND INCOME SITUATION OF THE HUNGARIAN PIG BREEDING

Abstract

The aim of my researches was to explore the present situation of Hungarian pig breeding sector using available financial and natural data. I have chosen two sectors for the elaboration of this analysis, the sow keeping and the pig fattening. For the comparison of the domestic situation with international data, I used the data of InterPIG, an international organization in the field of economics of pig breeding.

I carried out my analyses based on the database of FADN (Farm Accountancy Data Network), which contains the data of roughly 80 000 agricultural enterprises in the 27 member states of the European Union, and which represents a population of 6.4 million farms. This database provides information about the structural, financial and accountancy data of farms by 150 different

indicators of the different regions, sizes of farms and types of farming. In some countries – such as Hungary – the data are processed not only at farm level, but also on sectoral level. I have taken into consideration these sectoral data in the most significant extent during my work.

My analysis was based on FADN data and other data sources for the period between 2012 and 2014. I examined the changes of the key indicators for the cost-income analysis, I divided the sample into several segments, I explored the differences and also created some correlation coefficients. I hope that the article can help for the Hungarian farmers and the researchers to see the domestic pig breeding situation more realistically, and reveals some break points for this sector.

Irodalmi áttekintés

A sertéságazat hazai és nemzetközi versenyképességének javításának szükségességére és lehetőségeire már az EU csatlakozás előtti években számos szerző felhívta a figyelmet, rámutatva arra, hogy az ágazat versenyképességének növelésére mind szervezeti, szervezési, mind hatékonysági oldalon számos lehetőség kínálkozik (Illés és Bíró 1998, Lehota és Illés 2001). A csatlakozást követő évtizedet vizsgálva úgy tűnik azonban, hogy számos területen nem igazolódtak pozitív várakozásaink és a mezőgazdasági ágazatok közül a csatlakozást követő időszak egyik vesztese a sertéságazat (Keszthelyi és Pesti 2008, Törőné Dunay 2012, Illés et al. 2012). A hazai sertéságazatban nem jellemző a specializálódás, rendszerint kocatartással (szaporítás) és sertéshizlalással is foglalkoznak egyszerre. Gyakori, hogy termelők a tenyészállatokat saját hízóállományukból pótolják. A termelés integrálásából származható előnyöket nem használják ki.

A sertéshizlalás költség- és jövedelem viszonyainak áttekintése előtt érdemes összefoglalni az ágazat jelenlegi helyzetével kapcsolatos legfontosabb tényeket, eseményeket. Az Európai Unió húsfogyasztásának megközelítőleg fele sertéshúsból származik. Az OECD és FAO előrejelzései szerint a világ sertéshústermelése 2023-ra 14,8 százalékkal fogja meghaladni a 2011-2013-as átlagot, ami kiváltképp az ázsiai piac bővülésének lesz köszönhető. Nemzeti szinten is komoly jelentősége van az ágazatnak. Ahogy azt Fazekas Sándor is kiemelte a 2015. évi Országos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kiállításon, a Földművelésügyi Minisztérium a sertéságazatot a magyar mezőgazdaság meghatározó tényezőjévé tenné. Ennek fényében a cél a 7 milliós sertésállomány elérése. A cél érdekében tett intézkedések egyelőre eredményesnek tűnnek, hiszen az Európai Unióhoz való csatlakozás óta folyamatosan csökkenő állatlétszám 2013-ban végre újra növekedésnek indult.

Anyag és módszer

A hazai sertésápolás költség-jövedelem viszonyainak bemutatásához az Agrárgazdasági Kutató Intézet tesztüzemi rendszerének ágazati adatbázisát használtam fel. Ez az Európai Unió által jogszabályokkal megalapozott reprezentatív üzemgazdasági információs rendszer, amely a mezőgazdasági vállalkozások különböző csoportjainak jövedelmezőségéről szolgáltat ismereteket az egyes tagországok szintjén. A magyarországi tesztüzemi rendszerhez évente átlagosan 1900 gazdaság tartozik, amelyből az ágazati adatbázis valamivel több, mint 1700-at tartalmaz. Ezek mintegy 110 ezer mezőgazdasági vállalkozást reprezentálnak, melyek az összes regisztrált gazdaság által használt földterület 93 százalékát művelték, illetve az összes Standard Termelési

Érték (STÉ) 89 százalékát állították elő (Béládi és Kertész 2014). A Standard Termelési Érték a mezőgazdasági tevékenység egységnyi méretére megállapított átlagos termelési érték. Az STÉ alapja (főtermékre és melléktermékre együttesen) az értékesítés és üzemi belső felhasználás értéke, ami kiegészül a készletek változásából származó bevétellel, de nem tartalmazza a támogatásokat és a szerveztrágya értékét (Keszthelyi és Molnár 2014). A sertéselőállítás-termelés esetében ez az arány meghaladja a 91 százalékot. A vizsgálatokhoz használt adatok a hazai termék-előállítás szempontjából kiemelkedő, ún. meghatározó árutermelő gazdaságokra vonatkoznak, melyek egyéni és társas gazdaságokat egyaránt magukban foglalnak. A gazdaságok azon ágazatát tekinthető meghatározó árutermelőnek, amelyek feltételei (például eszközállomány, humán erőforrás) potenciálisan lehetővé teszik életképes, versenyképes működésüket, valamint a kibocsátás döntő hányadát adják.

A bemutatott adatokkal kapcsolatban néhány módszertani kérdésre célszerűnek tartom felhívni a figyelmet. Az ágazati költségelszámolásnál a vásárolt anyagok, eszközök, igénybevett szolgáltatások beszerzési áron, míg a saját előállítású termények, termékek, szolgáltatások közvetlen önköltségen kerülnek elszámolásra. Így a termelési költségek szintjén alapvetően differenciálja a gazdákat az, hogy milyen arányban biztosítják a takarmányokat saját előállítás, illetve vásárlás útján. Fontos még kiemelni, hogy a kocára vetített mutatóknál éves átlaglétszámot kell érteni. (Béládi és Kertész 2014)

A tesztüzem sertéshizlalás ágazatának 2014-es mintáját több csoportra szétosztva is elemeztem ökonómiai mutatókat. A gazdaságok szétválasztásánál azt a módszert alkalmaztam, hogy az üzemeket önköltség szerint csoportosítottam. Centrumhoz tartozónak tekintettem azokat, amelyek a teljes minta átlagától plusz-mínusz 10 százalékkal tértek el, míg a többi gazdaság a centrumnál alacsonyabb, illetve a centrumnál magasabb elnevezésű csoportba került.

Kutatásom során a sertéshizlalás 2014. évi üzemsoros adatainak segítségével egyes mutatókra kiszámoltam a Pearson-féle korrelációs együttható értékét. Az adatbázis és szakmai tapasztalatok alapján a - 0,70 és - 0,45 közötti, illetve + 0,45 és + 0,70 közötti értékeket már közepesen erős kapcsolatnak ítéltém.

Fontosnak tartottam egy nemzetközi összehasonlítást is, hogy tisztább képet lássunk a magyar sertéságazat versenyhelyzetéről. Ehhez egy nemzetközi szervezet, az InterPIG adatait és kiadványait vettem segítségül. Az InterPIG-et 2002-ben alapította 8 ország azzal a céllal, hogy a sertésstartás termelési költségeinek összehasonlítására egy módszertanilag egységes adatbázist hozzon létre. Ma már 15 ország tagja a szervezetnek és szeretnének tovább bővülni. Az összehasonlításból kihagytam Olaszországot, mivel ott a hizlalási végtömeg lényegesen eltér mind a miénktől, mind pedig a többi országtól. A módszertanuk nem teljesen egyezik a jelen cikkünkben már bemutatott tesztüzemi adatok gyűjtésének és feldolgozásának módszertanával, ezért az összehasonlíthatóság érdekében korrekciókat végeztem a tesztüzemi és nemzetközi adatokon is. Az InterPIG utolsó kiadványa a 2013-as termelési adatokat részletezi, így a tesztüzemi adatoknál is a 2013. évi meghatározó árutermelő gazdaságok átlagát vettem számításba.

Eredmények és értékelés

A sertéshizlalás költség alakulása

A sertéshizlalás költség alakulásának bemutatása előtt néhány, az állattartásra jellemző egyedi tényezőt ki kell emelni, amelyek segíthetik a közölt adatok megfelelő értékelését.

Egyrészt általánosan ismert, hogy a ráfordítások nagyságának és szerkezetének megválasztásánál vannak korlátozó tényezők. Ilyenek az állategészségügyi vagy éppen a környezetvédelmi követelmények betartására vonatkozó szabályok, melyek egyre inkább kihathatnak az egyes állattenyésztési ágazatok és üzemek versenyképességre és jövedelmezőségre egyaránt (Illés 1998, Törő-Dunay 2011). A termelők mozgástere tehát részben behatárolt. Másrészt meg kell említeni, hogy a külső környezeti tényezők közvetlenül nem éreztetik hatásukat, csak közvetetten, a takarmányokon keresztül befolyásolják az eredményeket. Így ezek időben elnyújtva, tompítottan jelentkeznek, ezért hosszabb idősorban figyelve a költségeket a növénytermesztéshez képest kisebb hullámzások figyelhetők meg. (Béládi és Kertész 2014)

Az önköltséget alapvetően a termelési költségek és a hústermelés volumene határozza meg. Ez utóbbi mérésére több mutató is hivatott, úgy mint a napi tömeggyarapodás vagy a takarmányértékesítő képesség (kg takarmány/kg tömeggyarapodás). Ezeken túl befolyásoló tényező még az év eleji nyitóállomány értéke, az állatok értékesítési átlagtömege, illetve a termelési ciklusok száma. A hizlalás költségszerkezetében jelentős részarányt képvisel a takarmányköltség 48 százalékkal, valamint az alapanyagköltség 37 százalékkal. A sertéshizlalás önköltsége 2013-ban 5 százalékkal növekedett, 2014-ben viszont stagnált, tehát a piacmeghatározó üzemek átlagában továbbra is 368 forintba került 1 kg élősúly előállítás. A 2013-as költségnövekedésben kiemelt szerepet játszott a 2012-es, drágábban megtermelt takarmánykészletek felhasználása és a sertéstáp árának növekedése, amelynek következtében 14 százalékkal emelkedett a takarmányköltség. A 2014. esztendőben a termelési költséget növelő és csökkentő tényezők teljes egészében ellensúlyozták egymást. A takarmányköltségek csökkentek és a hústermelési mutatók is javultak. A tömeggyarapodás növekedett 4 százalékkal (az üzemi átlagos élősúly termelés pedig 6 százalékkal), és mivel a takarmányhasznosítás nem változott, ebből egyenesen következik, hogy a gazdák - kihasználva az előző évhez képest olcsóbb takarmányokat – nagyobb adagokkal igyekeztek növelni a termelést. Ezt jelzi az a tény is, hogy a takarmányköltségek jóval kisebb mértékben csökkentek, mint a takarmányok árindexei. Eme, költségeket lefele szorító hatásokat ellensúlyozta az alapanyagköltség 14 százalékos emelkedése.

A sertéshizlalás jövedelemhelyzete

Az előállítási költségek változása önmagában még nem tekinthető kedvezőnek vagy kedvezőtlennek. Az ágazat jövedelempozíciójának szempontjából fontos kérdés, hogy a bevételek - ezen belül döntően az értékesítési árak – miként alakulnak. A piacmeghatározó üzemek átlagosan 386, 392, illetve 378 forintos kilónkénti árat tudtak elérni az élősertéspiacokon 2012 és 2014 között. Ez 2013-ban nagyjából 1,5 százalékos növekedést, 2014-ben 3,5 százalékos csökkenést jelentett.

Így elmondható, hogy a fajlagos jövedelem folyamatosan csökkent a vizsgált periódusban, viszont az áraknak mindhárom évben volt jövedelemtartalma, 2012-ben 37, 2013-ban 23, 2014-ben pedig 9 forint. Részleteiben vizsgálva megállapítható, hogy a 2013-as jövedelemcsökkenés főleg az input oldal, a 2014-es szerényebb eredmény pedig az output oldal változásaiból adódott. Ettől függetlenül az utóbbi évben a sertéshizlalással foglalkozók nem okolhatják az ágazat romló jövedelempozícióját a rosszabb piaci körülményekkel, hiszen a takarmányok árindexe jóval erélyesebb mértékben esett, mint az élősértéseké. Meg szeretném említeni az egyedre vetített ágazati eredményeket is, ami alapján 11 787, 7 238, illetve 6 934 forint jövedelme származott a gazdáknak 2012 és 2014 között. Megjegyezném, hogy az egyedre vetített mutató már többek között az állami támogatásokat is tartalmazza (1. táblázat).

1. táblázat: A sertéshizlalás költség- és jövedelemhelyezete

Megnevezés	Mértékegység	Meghatározó árutermelő gazdaságok átlaga		
		2012	2013	2014
Tömeggyarapodás	kg/nap	0,630	0,626	0,651
Takarmányétékesítés	kg/kg	3,33	3,33	3,33
Önköltség	HUF/kg	349,40	368,19	368,60
Értékesítési ár	HUF/kg	386,47	391,68	377,95
Fajlagos jövedelem ^{a)}	HUF/kg	37,08	23,49	9,35
Ágazati eredmény ^{b)}	HUF/egyed	11 787	7 238	6 934
100 Ft termelési költségre jutó ágazati eredmény	HUF	10,48	6,96	6,19

a) Nem tartalmaz támogatást. b) A támogatásokat is tartalmazza.

Forrás: Tesztüzemi ágazati adatok alapján az AKI Ágazati Ökonómiai Osztályán készült számítások

A sertéshizlalás ökonómiai mutatóinak önköltség szerinti megoszlása

A mezőgazdasági üzemek átlagos költség-jövedelem adatai mögött a legkülönbözőbb gazdaságok sokasága húzódik meg, differenciált ökológiai és ökonómiai feltételek mellett, ezért az átlag mögötti különbségeket a sertéshizlalásnál célszerűnek tartom bemutatni a 2014. évi adatok alapján (2. táblázat).

A három kategória önköltségét elemezve megállapítható, hogy a szélsőértékek között 1,5-szörös a különbség. Míg a centrum alatti csoportban 278 forintért állítottak elő 1 kg élősúlyt, addig a centrum felettiben 416 forintért, ami 138 forintos differenciát jelent. Ehhez képest a hízóállatok értékesítési áránál 1,04-szeres a szélsőségek közötti különbség, ami csupán 15 forint különbséget. Ez is igazolja azt az általánosan elfogadható tényt, hogy a gazdaságoknak sokkal nagyobb a mozgásteret a költséggazdálkodásuk terén, mint az output oldalon (értékesítési áraknál).

A költséggazdálkodásnak tehát meghatározó a szerepe a jövedelmezőség szempontjából, ami jól látszik, ha megfigyeljük a csoportok ágazati eredménye közötti különbségeket. Míg a centrumnál alacsonyabb önköltségen termelők hízóként 31 ezer forint profitot tehetek zsebre, addig a centrum feletti kategóriában még az állami támogatások figyelembevételével is veszteségesek voltak.

2. táblázat: A sertéshizlalás költség- és jövedelemhelyezete, 2014

Megnevezés	Mértékegység	Önköltség megoszlása		
		Centrumnál alacsonyabb érték	Termelési költség centrum (átlag±10%)	Centrumnál magasabb érték
Tömeggyarapodás	kg/nap	0,559	0,653	0,675
Takarmányértékesítés	kg/kg	3,29	3,34	3,27
Önköltség	HUF/kg	278,01	364,87	416,49
Értékesítési ár	HUF/kg	391,83	376,62	380,41
Fajlagos jövedelem ^{a)}	HUF/kg	113,82	11,75	-36,08
Ágazati eredmény ^{b)}	HUF/egyed	30 947	7 212	-4 091
100 Ft termelési költségre jutó ágazati eredmény	HUF	47,62	6,39	-3,25
Sertéslétszám szerinti megoszlás	%	5,32	81,03	13,65
Megtermelt élőszűly szerinti megoszlás	%	4,32	81,18	14,50

a) Nem tartalmaz támogatást. b) A támogatásokat is tartalmazza.

Forrás: Tesztüzemi ágazati adatok alapján az AKI Ágazati Ökonómiai Osztályán készült számítások

A centrum szerinti szegmentálás még egy lényeges tényre hívja fel a figyelmet. A csoportok költségstruktúrájának részletesebb áttekintése alapján elmondható, hogy az igazán nagy differencia az alapanyagköltségeknél érzékelhető, hiszen a centrum feletti csoport (162 Ft/kg) e tétele több mint duplája a centrum alattiéknak (76 Ft/kg). Tehát az alapanyagköltségen keresztül az előző termelési fázis (kocatartás) hatékonysága kulcsfontosságú a sertéshizlalás jövedelmezőségének szempontjából.

A kocartartás költségalakulása

Kulcsszerepe miatt érdemes áttekinteni a kocartartás költségeit is a tesztüzemi adatok segítségével. A kocartartás önköltsége folyamatosan növekedett a vizsgált periódusban, párhuzamosan a sertéshizlalás ágazati eredményének csökkenésével. A 2013. esztendőben komolyabban, 588 Ft/malac kilogrammról 698 forintra, majd 2014-ben enyhébben, 713 forint/kilogramorra.

A kocartartás költségstruktúrája alapján megfigyelhető, hogy mely tétel, milyen súlyban hat a teljes költségösszegre. A takarmányköltség 49, a munkabér és járulékai 18, a tenyészállatok értékcsökkenése 4 és az egyéb költségek 29 százalékkal járulnak hozzá a termelési költséghez a 2012-2014 évek átlagában. Látható, hogy a munkaerő költsége e fázisnál jelentősebb szerepet játszik. Ki szeretném emelni, hogy a humán erőforrás nem csupán a kiadások terén hat az

önköltség alakulására, hanem a termelékenységen keresztül is, hiszen a megfelelő szakértelem és a megfelelő tartástechnológia kiválasztása, valamint hiánytalan betartása segítheti a malacszaporulat növekedését, valamint a malacelhullás visszaszorítását. A magasabb hozam (választott malacszám) pedig csökkenti a fajlagos költségeket (nyilván változatlan költségszint mellett). Természetesen a kocatartás önköltségére más tényezők is hatnak, úgy mint a termelési ciklusok hossza/száma, vagy éppen a malacok választási súlya.

Korrelációs vizsgálatok

A korrelációs vizsgálatok eredményeiből szeretném bemutatni a legfontosabbakat:

- Az *alacsony költség és tömeggyarapodás közötti r érték + 0,479*. Ebből egyértelmű következtetést nem vonnék le. Jelenthetné azt is, hogy a drágább – és ennél fogva a talán jobb minőségű – alapanyag jobb tömeggyarapodást eredményez. Viszont ez cáfolható azzal a ténnyel, hogy itthon inkább a saját alapanyag-beállítás a jellemző. Valószínűbb, hogy ez az érték arra utal, hogy amely üzem a kocatartás fázisban több vagy értékesebb takarmányt használ fel, az a későbbi termelési fázisokban sem spórol, ezzel jobb tömeggyarapodást elérve.
- A *tömeggyarapodás és sertés állatjóléti támogatás közötti r érték + 0,596*. Ez azt jelzi, hogy a gazdák az állatjóléti támogatást jól használják fel, és a segítségével javítani tudnak az itthon oly kritikus termelési mutatókon.

Nemzetközi kitekintés

Először a termelékenységi mutatókat ismertetném. A napi súlygyarapodása a magyarok hízósertéseknek a legalacsonyabb a többi 14 ország viszonylatában (626 g/nap). A legnagyobb Dánia rendelkezik (916 g/nap), de a vizsgált országok átlagától is elmaradunk (794 g/nap). A hízók takarmányhasznosítása terén sem kedvező a helyzet. Míg Magyarországon 3,33 kg takarmány szükséges 1 kg tömeggyarapodáshoz, addig Brazíliában, Hollandiában és Spanyolországban 2,6 kg. Sajnos a kocák termelékenysége vonatkozó mutatók esetében is a sor végére kerültünk. Az egy kocára jutó malacok száma átlagosan 21,84 Magyarországon. Ez az érték Dániában 30, Hollandiában 28,97, de Belgiumban, Franciaországban és Németországban is 27 darab feletti. E különbség egyik oka a kocaforgóban rejlik 2,05, ami az összes többi vizsgált ország esetében 2,2 felett van, szabályozottabb, szervezettebb termelési folyamatokra utalva. (BPEX 2014)

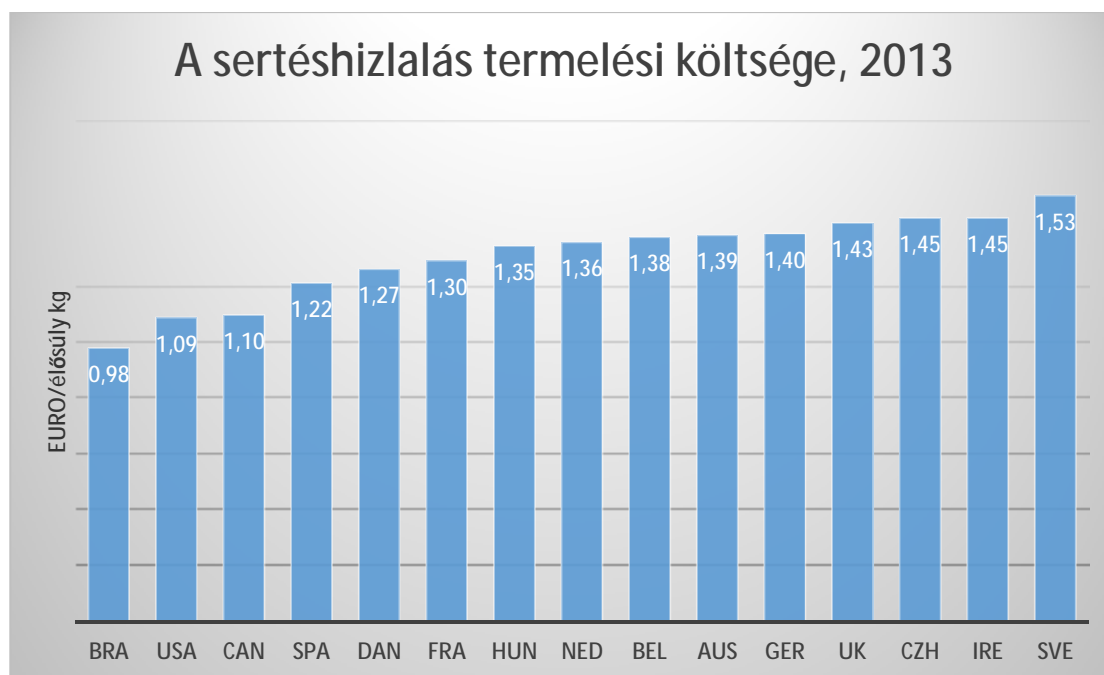
A sertéshizlalás fajlagos termelési költségeiben is igen nagy a differencia az országok között, több mint másfélszeres. Észak-Amerikában hozzávetőlegesen 1,1 euróba kerül 1 kilogramm élősúly megtermelése. Megjegyezném, hogy az alacsony önköltség mellett az árak is alacsonyak voltak 2013-ban. Az Egyesült Államokban jóval alacsonyabb a hasított féltest színhús aránya, és a húsminőség megítélését az sem segítette, hogy az elmúlt években több ország importtilalmat vezetett be az Egyesült Államokból és Kanadából érkező sertéshúsról tiltott növekedésserkentő (ractopamine) használata miatt. Leggazdaságosabban Brazíliában termelnek, ahol csupán 0,98 euróra volt szükség 2013-ban 1 kilogramm élősúly előállításához. A helyi, nagy mennyiségű fehérjeforrás komoly segítséget nyújt ehhez. Ha kizárólag Európára fókuszálunk, akkor ki kell emelni Spanyolországot, ahol a legalacsonyabb az önköltség (1,22 euro/kg) és Svédországot, ahol a legmagasabb (1,53 euro/kg). A 13 európai ország közül Magyarországon a negyedik legalacsonyabb a fajlagos termelési költség 1,35 euro/kilogrammal, ami a hasonló adottságokkal rendelkező Csehországhoz képest is kedvező, hiszen ott több mint 7 százalékkal termelnek drágábban (1. ábra). (BPEX 2014)

1. ábra: A sertéshizlalás termelési költsége, 2013

Forrás: Tesztüzemi ágazati adatok és InterPIG adatok alapján az AKI Ágazati Ökonómiai Osztályán készült számítások

Következtetések és javaslatok

Összességében elmondható, hogy a meglehetősen gyenge termelékenységi mutatóink ellenére a sertéshizlalás önköltsége igen kedvező nemzetközi szinten, és a vizsgált években folyamatosan jövedelmet tudott biztosítani a termelők számára. Tehát nagy lehetőségek vannak az ágazatban, a hatékonyság növelésével Magyarország rendkívül versenyképes lehetne. A vizsgálatokból kiderült, hogy az állatjóléti támogatás segíti a gazdákat a jobb termelékenységi mutatók elérésében, így hozzájárul a nemzetközi színvonalhoz való felzárkózáshoz. Ehhez további, az ágazatot segítő programokra lenne szükség, amelyek közül kettőt tartok kulcsfontosságúnak. Az egyik a sertéstartás rendszerének új alapokra helyezése. Általánosságban elmondható, hogy itthon a sertéstartással foglalkozók nem specializálódnak, kocatartással és sertéshizlalással is foglalkoznak egyszerre. Ráadásul a tenyészállatokat gyakran a saját hízóállományukból pótolják. Jóval szerencsésebb lenne, ha külön hízóalapanyag-előállításra és külön hizlalásra berendezkedett üzemkörök alakulnának ki, valamint ha a professzionális tenyészszülő-előállítást célzott állami támogatásokkal segítenék. A másik kulcsfontosságú tényezőnek pedig a sertéstartó üzemek menedzsmentjének folyamatos továbbképzését és oktatását tartom.

Irodalomjegyzék:

- Béládi K., Kertész R.* 2014: A főbb mezőgazdasági ágazatok költség- és jövedelemhelyzete 2012. AKI, Budapest, pp. 6-33.
- BPEX* 2014: 2013 Pig cost of production in selected countries. AHDB, Kenilworth, pp. 12-14.
- Illés B. Cs.* 1998: Az állattenyésztési ágazatok versenyképességének értékelése, figyelemmel a várható mezőgazdasági struktúraváltozásokra. Tudományos Közlemények - GATE GTK, 1. szám, pp. 187-193.
- Illés B. Cs., Bíró O.* 1998: A vertikális integráció és a versenyképesség növelésének további lehetőségei a magyar sertéshústermelésben. Tudományos Közlemények - GATE GTK, 4. szám, pp. 185-206.
- Illés B. Cs., Dunay A., Pataki L.* 2012: The impact of EU-accession on the economic support level of farms in Visegrad countries. Annals of the Polish Association of Agricultural and Agribusiness Economists, Vol. 14, No. 6, pp. 95-98.
- Keszthelyi Sz., Pesti Cs.* 2008: A gazdaságok jövedelmének és a mezőgazdaság üzemszerkezetének várható változása 2010-ig. Agrárgazdasági Információk, 2. szám, AKI, Budapest, 78 p.
- Keszthelyi Sz., Molnár A.* 2014: A tesztüzemi információs rendszer eredményei 2012. AKI, Budapest, 9 p.
- Lehota J., Illés B. Cs.* 2001: Hold-up problems and institutional strategy in the Hungarian pig sector. In: Kowrygo B, Halicka E, Rejman K (eds.) Institutional economics and the food sector in Poland, Hungary and the Czech Republic. Fundacja Rozwój SGGW, Warsaw, Poland, pp. 81-96.
- Törő-Dunay Anna* 2011: Development of rural areas through the CAP 2020 and Europe 2020 strategies. Problems of World Agriculture, Vol. 11, No. 3, pp. 161-169.
- Törőné Dunay A.* 2012: Az EU agrártámogatási rendszerének változásai és a csatlakozás hatása a mezőgazdasági vállalkozásokra. Agroinform Kiadó, Budapest, 191 p.